

ZAKON O NASLEĐIVANJU

("Sl. glasnik RS", br. 46/95, 101/2003 - odluka USRS i 6/2015)

Glava prva OPŠTE ODREDBE Predmet nasleđivanja

Član 1

Nasleđuje se zaostavština.

Zaostavštinu čine sva nasleđivanju podobna prava koja su ostaviocu pripadala u trenutku smrti.

Zaostavštinu ne čine predmeti domaćinstva manje vrednosti (pokućstvo, nameštaj, posteljina i slično) koji služe svakodnevnim potrebama ostaviočevih potomaka, njegovog bračnog druga i roditelja, ako su sa ostaviocem živeli u istom domaćinstvu, već oni postaju zajednička svojina ovih lica.

Zaostavštinu ne čine dobra za koja su ostaviočevu imovinu uvećali njegovi potomci koji su s njime živeli u zajednici i svojim trudom, zaradom ili inače mu pomagali u privređivanju, već ta dobra pripadaju potomku, srazmerno delu za koji je uvećao ostaviočevu imovinu.

Osnovi nasleđivanja

Član 2

Naslediti se može na osnovu zakona i na osnovu zaveštanja (testamenta).

Sposobnost za nasleđivanje

Član 3

Naslediti može samo onaj ko je živ u trenutku ostaviočeve smrti.

Naslediti može i dete već začeto u trenutku ostaviočeve smrti ako se rodi živo.

Na osnovu zaveštanja može naslediti i pravno lice, ako posebnim propisima nije što drugo određeno.

Odredbe prethodnih stavova važe i za isporuku (legat) i druge koristi iz zaveštanja.

Nedostojnost za nasleđivanje

Član 4

Ne može naslediti na osnovu zakona ili zaveštanja, niti steći kakvu korist iz zaveštanja (nedostojan je):

- 1) onaj ko je umišljajno usmrtio ostavioca, ili je to pokušao;
- 2) onaj ko je prinudom, pretnjom ili prevarom naveo ostavioca da sačini ili opozove zaveštanje ili neku njegovu odredbu, ili ga je u tome sprečio;
- 3) onaj ko je u nameri sprečavanja ostaviočeve poslednje volje uništio ili sakrio njegovo zaveštanje, ili ga je falsifikovao;
- 4) onaj ko se teže ogrešio o zakonsku obavezu izdržavanja ostavioca, ili mu je uskratio nužnu pomoć;
- 5) (prestala da važi odlukom USRS).

Sud na nedostojnost pazi po službenoj dužnosti.

Prestanak nedostojnosti

Član 5

Ostavilac može oprostiti nedostojnost.

Oproštaj mora biti učinjen u obliku potrebnom za zaveštanje.

Položaj potomaka nedostojnog

Član 6

Nedostojnost ne smeta potomcima nedostojnog i oni nasleđuju kao da je nedostojan umro pre ostavioca.

Nasledna prava stranaca

Član 7

Strani državljani u Republici Srbiji imaju, pod uslovom uzajamnosti, isti nasledni položaj kao i domaći državljani, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Glava druga NASLEĐIVANJE NA OSNOVU ZAKONA

I ZAKONSKI NASLEDNICI Krug zakonskih naslednika

Član 8

Na osnovu zakona, ostavioca nasleđuju: njegovi potomci, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegov bračni drug, njegovi roditelji, njegovi usvojioci, njegova braća i sestre i njihovi potomci, njegovi dedovi i babe i njihovi potomci i njegovi ostali preci.

Nasleđuje se po naslednim redovima.

Naslednici bližeg naslednog reda isključuju iz nasleđa naslednike daljeg naslednog reda.

Republika Srbija je poslednji zakonski naslednik.

1. Prvi nasledni red

Ostaviočevi potomci i bračni drug

Član 9

Prvi nasledni red čine ostaviočevi potomci i njegov bračni drug.

Ostaviočeva deca i bračni drug nasleđuju na jednake delove.

Kad postoji ostaviočevo dete kome ostaviočev bračni drug nije roditelj, a imovina bračnog druga je veća od one koja bi mu pripala pri podeli zaostavštine na jednake delove, onda svako ostaviočevo dete može naslediti do dva puta više nego bračni drug ako sud, pošto razmotri sve okolnosti, oceni da je to opravdano.

Pravo predstavljanja

Član 10

Ako ostaviočevo dete ne može ili neće da nasledi, njegov deo na jednake delove nasleđuju njegova deca (unuci ostaviočevi), a kad neki od ostaviočevih unuka ne može ili neće da nasledi,

njegov deo na jednake delove nasleđuju njegova deca (praunuci ostaviočevi) i tako redom sve dokle ima ostaviočevih potomaka.

Ako ostavilac nema potomstva

Član 11

Kad ostavilac nema potomstva, bračni drug ne nasleđuje u prvom naslednom redu.

2. Drugi nasledni red

Ostaviočev bračni drug i roditelji

Član 12

Drugi nasledni red čine ostaviočev bračni drug i ostaviočevi roditelji i njihovo potomstvo.

Ostaviočev bračni drug nasleđuje polovinu zaostavštine, a drugu polovinu na jednake delove nasleđuju ostaviočevi roditelji.

Ako ostaviočev bračni drug ne može ili neće da nasledi, zaostavštinu na jednake delove nasleđuju ostaviočevi roditelji.

Ako ostaviočevi roditelji imaju potomstva

Član 13

Ako ostaviočev roditelj ne može ili neće da nasledi, njegov deo na jednake delove nasleđuju njegova deca (braća i sestre ostavioca), njegovi unuci i praunuci i njegovi dalji potomci, po pravilima koja važe kada ostavioca nasleđuju njegovi potomci.

Ako ostaviočevi roditelji ne mogu ili neće da naslede, njihov deo nasleđuju njihovi potomci, onako kako je određeno u prethodnom stavu.

Ako ostaviočev roditelj nema potomstva

Član 14

Ako ostaviočev roditelj nema potomstva a ne može ili neće da nasledi, njegov deo nasleđuje drugi ostaviočev roditelj, a ako ni on ne može ili neće da nasledi, njegovi potomci nasleđuju sve što bi pripalo roditeljima, onako kako je određeno u prethodnom članu.

Ako ostaviočevi roditelji nemaju potomstva

Član 15

Ako ostaviočevi roditelji nemaju potomstva a ne mogu ili neće da naslede, bračni drug nasleđuje celokupnu zaostavštinu.

3. Treći nasledni red

Ostaviočevi dedovi i babe

Član 16

Treći nasledni red čine ostaviočevi dedovi i babe i njihovo potomstvo.

Ostaviočevi deda i baba sa očeve strane (očeva loza) nasleđuju polovinu zaostavštine, a drugu polovinu nasleđuju deda i baba s majčine strane (majčina loza).

Prava dede i babe iste loze

Član 17

Deda i baba iste loze nasleđuju na jednake delove.

Ako neki od ovih predaka ne može ili neće da nasledi, njegov deo nasleđuju njegova deca, njegovi unuci i njegovi dalji potomci, po pravilima koja važe kada ostavioca nasleđuju njegovi potomci.

U svemu ostalom što se tiče naslednog prava dede i babe iste loze i njihovog potomstva važe pravila po kojima nasleđuju ostaviočevi roditelji i njihovi potomci.

Ako deda i baba iste loze nemaju potomstva

Član 18

Ako deda i baba iste loze nemaju potomstva a ne mogu ili neće da naslede, njihov deo nasleđuju deda i baba druge loze, njihova deca i unuci i njihovi dalji potomci, onako kako je određeno u prethodnom članu.

4. Četvrti nasledni red

Ostaviočevi pradedovi i prababe

Član 19

Četvrti nasledni red čine ostaviočevi pradedovi i prababe.

Ostaviočevi pradedovi i prababe sa očeve strane nasleđuju na jednake delove polovinu zaostavštine, a drugu polovinu na jednake delove nasleđuju ostaviočevi pradedovi i prababe s majčine strane.

Ako neki od ovih predaka ne može ili neće da nasledi, njegov deo nasleđuje njegov bračni drug, ako je predak ostaviočev.

Ako par predaka iste loze ne može ili neće da nasledi, njihov deo nasleđuje drugi par predaka iste loze.

Ako pradedovi i prababe jedne loze ne mogu ili neće da naslede, njihov deo nasleđuju pradedovi i prababe druge loze.

5. Ostali nasledni redovi

Ostaviočevi ostali preci

Član 20

Posle ostaviočevih pradedova i prababa, zaostavštinu nasleđuju njegovi dalji preci, redom, shodno pravilima pod kojima nasleđuju njegovi pradedovi i prababe.

6. Republika Srbija kao zakonski naslednik

Kad i kako Republika Srbija nasleđuje

Član 21

Republika Srbija nasleđuje ako ostavilac nema drugih zakonskih naslednika.

Republika Srbija ne može se odreći nasleđa.

Zaostavština koju Republika Srbija nasledi postaje državna imovina.

II POSEBNA PRAVILA ZA NEKE ZAKONSKE NASLEDNIKE

1. Ostaviočev bračni drug

Kada bračni drug gubi pravo zakonskog nasleđivanja

Član 22

Bračni drug gubi pravo zakonskog nasleđivanja:

- 1) ako je ostavilac bio podneo tužbu za razvod braka a posle njegove smrti se utvrdi da je tužba bila osnovana;
- 2) ako je njegov brak sa ostavioцем poništen posle ostaviočeve smrti, a iz razloga koji su bračnom drugu bili poznati u trenutku zaključenja braka;
- 3) ako je njegova zajednica života sa ostaviocem bila trajno prestala njegovom krivicom ili u sporazumu sa ostaviocem.

a) Povećanje naslednog dela bračnog druga u drugom naslednom redu

Uslovi

Član 23

Kad je pozvan na nasleđe s naslednicima drugog naslednog reda a nema nužnih sredstava za život, bračni drug može u roku od jedne godine od smrti ostaviočeve zahtevati doživotno uživanje (plodouživanje) na celini ili delu zaostavštine koju su nasledili ostali naslednici.

Kad je vrednost zaostavštine tako mala da bi njenom podelom zapao u oskudicu, bračni drug može zahtevati u svojину celokupnu zaostavštinu.

Pri odlučivanju sud naročito ceni dužinu trajanja zajednice života ostavioца i bračnog druga, imovno stanje i sposobnost za privređivanje bračnog druga i ostalih naslednika i vrednost zaostavštine.

Nenasledivost prava

Član 24

Ako bračni drug umre pre ostvarenja prava na povećanje naslednog dela, to pravo ne prelazi na njegove naslednike.

Preinačenje i ukidanje doživotnog uživanja

Član 25

Bračni drug i ostali naslednici uvek mogu sporazumom doživotno uživanje preinačiti u doživotnu rentu.

Kad se promene prilike zbog kojih je bračnom drugu pripalo doživotno uživanje ili renta, sud može, na zahtev ostalih naslednika, doživotno uživanje ili rentu ukinuti.

Pri odlučivanju sud naročito ceni lično, bračno i imovno stanje bračnog druga i ostalih naslednika.

b) Smanjenje naslednog dela bračnog druga u drugom naslednom redu

Uslovi

Član 26

Kad je bračni drug pozvan na nasleđe s naslednicima drugog naslednog reda, a ostaviočeva nasleđena dobra čine više od polovine njegove posebne imovine, ostali naslednici mogu u roku od jedne godine od smrti ostaviočeve zahtevati smanjenje naslednog dela bračnog druga do četvrtine zaostavštine ako zajednica života ostavioca i bračnog druga nije trajala duže vremena.

Pri odlučivanju o obimu smanjenja naslednog dela bračnog druga sud ceni vrednost ostaviočevih nasleđenih dobara i dužinu trajanja zajednice života ostavioca i bračnog druga.

Deo za koji je nasledni deo bračnog druga smanjen sud dodeljuje samo nasledniku koji je zahtev postavio.

Nasledivost prava

Član 27

Ako naslednik koji nije zahtevao smanjenje naslednog dela bračnog druga umre pre isteka roka za postavljanje zahteva, to pravo pripada njegovim potomcima, ako su njegovi naslednici, u roku od šest meseci od njegove smrti.

Pravo bračnog druga na izbor i nenasledivost prava izbora

Član 28

Sve dokle se ne reši o zahtevu ostalih naslednika bračni drug može umesto nasleđa u svojину izabrati doživotno uživanje na polovini zaostavštine.

Ako bračni drug umre pre davanja izjave o izboru, njegovi naslednici mogu naslediti samo u svojinu.

Izjava o izboru i njen poništaj

Član 29

Ako je izjava o izboru data pod uslovom ili rokom, smatraće se da ni uslov ni rok ne postoje.

Izjava o izboru ne može se opozvati, ali se može poništiti ako je posledica prinude, prevare, pretnje ili zablude.

Ako se posle okončanja postupka za raspravljanje zaostavštine pronađe nova imovina, već učinjeni izbor proteže se i na tu imovinu.

Preinačenje doživotnog uživanja u rentu

Član 30

Bračni drug i ostali naslednici uvek mogu sporazumom doživotno uživanje preinačiti u doživotnu rentu.

2. Ostaviočevi roditelji

Uslovi za povećanje naslednog dela roditelja

Član 31

Kad su pozvani na nasleđe sa ostaviočevim bračnim drugom a nemaju nužnih sredstava za život, ostaviočevi roditelji mogu u roku od jedne godine od smrti ostaviočeve zahtevati doživotno uživanje na celini ili delu zaostavštine koju je nasledio bračni drug.

Ako je zajednica života ostaviočevih roditelja trajno prestala, roditelj koji nema nužnih sredstava za život, a zajednica života nije prestala njegovom krivicom, može zahtevati doživotno uživanje i na celini ili delu zaostavštine koju je nasledio drugi ostaviočev roditelj.

Ako ostaviočev roditelj ne može ili neće da nasledi, roditelj koji nema nužnih sredstava za život može zahtevati doživotno uživanje i na celini ili delu zaostavštine koju su nasledili potomci drugog roditelja.

Kad je vrednost zaostavštine tako mala da bi njenom podelom zapali u oskudicu, ostaviočevi roditelji mogu zahtevati u svojinu celokupnu zaostavštinu.

Šta sud naročito ceni

Član 32

Pri odlučivanju o zahtevu ostaviočevih roditelja, sud naročito ceni imovno stanje i sposobnost za privređivanje roditelja, ostaviočevog bračnog druga i potomaka roditelja koji ne može ili neće da nasledi, dužinu trajanja zajednice života ostavioca i bračnog druga i vrednost zaostavštine.

Nenasledivost prava

Član 33

Ako ostaviočevi roditelji umru pre ostvarenja prava na povećanje naslednog dela, to pravo ne prelazi na njihove naslednike.

3. Usvojenik

Usvojenik iz potpunog usvojenja

Član 34

Usvojenik iz potpunog usvojenja, njegovi potomci i njegovi usvojenici iz potpunog usvojenja i njihovi potomci nasleđuju usvojioca i njegove srodnike isto kao što deca i njihovi potomci nasleđuju svoje roditelje i njihove srodnike.

Usvojenik iz potpunog usvojenja i njegovi potomci ne nasleđuju usvojenikove krvne srodnike, niti ovi nasleđuju usvojenika i njegove potomke.

Usvojenik iz nepotpunog usvojenja

Član 35

Usvojenik iz nepotpunog usvojenja, njegovi potomci i njegovi usvojenici iz potpunog usvojenja i njihovi potomci, nasleđuju samo usvojica isto kao što deca i njihovi potomci nasleđuju svoje roditelje ako ta prava pri usvojenju nisu ograničena ili isključena.

Nepotpuno usvojenje ne smeta nasleđivanju između usvojenika i njegovih krvnih srodnika.

Član 36

Usvojenik iz nepotpunog usvojenja i njegovi potomci ne nasleđuju usvojioca ako je usvojilac bio podneo zahtev za prestanak usvojenja a posle njegove smrti se utvrdi da je zahtev bio osnovan.

4. Usvojilac

Usvojilac iz potpunog usvojenja

Član 37

Usvojilac iz potpunog usvojenja i njegovi srodnici nasleđuju usvojenika i njegove potomke isto kao što roditelji i njihovi srodnici nasleđuju svoju decu i njihove potomke.

Usvojilac iz nepotpunog usvojenja

Član 38

Usvojilac iz nepotpunog usvojenja i njegovi srodnici ne nasleđuju usvojenika.

Izuzetno, ako usvojilac nema nužnih sredstava za život a usvojenik nema naslednika iz prvog naslednog reda, usvojilac može u roku od jedne godine od smrti usvojenikove zahtevati doživotno uživanje na delu zaostavštine ako pri usvojenju nisu bila isključena usvojenikova nasledna prava.

Pri odlučivanju sud ceni dužinu trajanja usvojenja, obim usvojenikovih naslednih prava, vrednost zaostavštine i imovno stanje naslednika pozvanih na nasleđe.

Ako usvojilac umre pre ostvarenja prava na nasleđivanje, to pravo ne prelazi na njegove naslednike.

III NUŽNI NASLEDNICI

1. Položaj nužnih naslednika i priroda nužnog dela

Ko su nužni naslednici

Član 39

Nužni naslednici su ostaviočevi: potomci, usvojenici i njihovi potomci, bračni drug, roditelji, usvojilac, braća i sestre, dedovi i babe i ostali preci.

Usvojilac iz nepotpunog usvojenja, ostaviočeva braća i sestre, njegovi dedovi i babe i njegovi ostali preci nužni su naslednici samo ako su trajno nesposobni za privređivanje a nemaju nužnih sredstava za život.

Nužni naslednik može biti samo onaj ko je po zakonskom redu nasleđivanja pozvan na nasleđe.

Nužni deo

Član 40

Nužnim naslednicima pripada deo zaostavštine kojim ostavilac nije mogao raspolagati i koji se naziva nužnim delom.

Nužni deo potomaka, usvojenika i njegovih potomaka i ostaviočevog bračnog druga je polovina, a nužni deo ostalih nužnih naslednika je trećina dela koji bi svakom od njih pripao po zakonskom redu nasleđivanja.

Ako nužni naslednik ne može ili neće da nasledi, njegov nužni deo ne prirasta ostalim nužnim naslednicima.

Namirenje nužnih naslednika i odgovornost za ostaviočeve dugove

Član 41

Nužni naslednik se namiruje posle ostaviočevih poverilaca a pre isporukoprimaca (legatara).

Nužni naslednik ne odgovara za ostaviočeve dugove, do visine vrednosti nužnog dela.

Povreda nužnog dela

Član 42

Nužni deo je povređen ako je vrednost ostaviočevih zaveštajnih raspolaganja i poklona učinjenih nužnom nasledniku ili licu umesto koga ovaj dolazi na nasleđe manja od vrednosti naslednikovog nužnog dela.

Priroda prava na nužni deo

Član 43

Nužnom nasledniku pripada novčana protivvrednost nužnog dela (obligaciono pravo).

Na zahtev nužnog naslednika, sud može odlučiti da ovom pripadne određeni deo stvari i prava koji čine zaostavštinu (stvarno pravo).

Odredbe prethodnih stavova važe samo ako ostavilac u zaveštanju ne odredi prirodu nužnog dela.

Ko su dužnici nužnog naslednika

Član 44

Nužnom nasledniku novčanu protivvrednost solidarno duguju svi zaveštajni (testamentalni) naslednici i isporukoprimci, srazmerno delu zaostavštine koji su dobili ako iz zaveštanja nasledi što drugo.

Kad je to nedovoljno, nužni naslednik može zahtevati dopunu novčane protivvrednosti, shodno pravilima za vraćanje poklona.

Pogodovani isporukoprimac

Član 45

Kad je zaveštalac odredio više isporukoprimaca i naredio da se neki od njih namiri pre ostalih, on postaje dužnik nužnog naslednika samo ako ostali ne mogu namiriti nužni deo.

Srazmerno smanjenje isporuka naloženih zaveštajnom nasledniku ili isporukoprimcu

Član 46

Zaveštajni naslednik koji je nužnom nasledniku isplatio nužni deo može zahtevati srazmerno smanjenje isporuke koja ga tereti ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Isto važi i za isporukoprimca kome je zaveštalac naložio da iz svoje isporuke nešto ispuni.

Nužni deo s teretom i pravo izbora

Član 47

Ako ostavilac nečim optereti nužni deo (isporukom, nalogom, uslovom ili rokom), smatraće se da je naslednikov nužni deo bez tereta.

Kad ostavilac nužnom nasledniku zavešta više od nužnog dela i nečim ga optereti, nužni naslednik može izabrati uvećani deo, uz ispunjenje tereta, ili samo nužni deo, bez tereta.

2. Izračunavanje nužnog dela

Utvrđivanje vrednosti zaostavštine na osnovu koje se izračunava nužni deo

Član 48

Najpre se popisuje i procenjuje celokupna imovina koju je ostavilac imao u trenutku smrti, zajedno sa svim njegovim zaveštajnim (testamentalnim) raspolaganjima, svim njegovim potraživanjima, pa i onim prema nekom od naslednika, izuzev očigledno nenaplativim.

Od tako utvrđene vrednosti odbija se zatim iznos ostaviočevih dugova, kao i iznos troškova popisa i procene zaostavštine i uobičajenih troškova njegove sahrane.

Tako dobijenom ostatku dodaje se vrednost svih poklona koje je ostavilac ma na koji način učinio nekom od zakonskih naslednika, nezavisno od toga kom naslednom redu pripadaju i da li mogu i hoće da naslede, kao i vrednost poklona za koje je ostavilac naredio da se nasledniku ne uračunaju u nasledni deo.

Konačno, svemu tome dodaje se i vrednost poklona koje je ostavilac u poslednjoj godini svog života učinio onima koji nisu zakonski naslednici.

Član 49

U vrednost zaostavštine na osnovu koje se izračunava nužni deo ne ulaze dobra koja je zakonski naslednik stekao punovažnim ugovorom o ustupanju i raspodeli imovine za života, ono što je ostavilac utrošio na izdržavanje i školovanje zakonskog naslednika, pokloni učinjeni u dobrotvorne i druge opštekorisne svrhe ni manji uobičajeni pokloni.

Šta se smatra poklonom

Član 50

Poklonom se smatra svako odricanje od prava, pa i odricanje od nasleđa u korist određenog naslednika, otpuštanje duga, ono što je ostavilac za života dao nasledniku na ime naslednog dela ili zbog osnivanja ili proširenja domaćinstva ili obavljanja zanimanja, kao i svako drugo besplatno raspolaganje.

Određivanje vrednosti poklona

Član 51

Pri procenjivanju poklona ceni se vrednost poklonjene stvari u trenutku utvrđivanja vrednosti zaostavštine, ali prema njenom stanju u vreme kad je poklonjena.

Ako se poklon sastoji u osiguranju

Član 52

Kad se poklon sastoji u osiguranju u korist poklonoprimca, kao vrednost poklona uzima se zbir uplaćenih premija ako je taj zbir manji od osigurane sume.

Ako je zbir uplaćenih premija veći od osigurane sume, kao vrednost poklona uzima se osigurana suma.

3. Pravila ako je nužni deo stvarno pravo

Smanjenje zaveštajnih raspolaganja i vraćanje poklona

Član 53

Kad je nužni deo povređen, smanjuju se zaveštajna raspolaganja, a vraćaju se i pokloni ako je to potrebno da se nužni deo namiri.

Srazmerno smanjenje zaveštajnih raspolaganja

Pogodovana isporuka

Član 54

Zaveštajna raspolaganja smanjuju se u istoj srazmeri, bez obzira na njihovu prirodu i obim ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Ako je zaveštalac ostavio više isporuka i naredio da se neka od njih ispuni pre ostalih, ta se isporuka smanjuje samo ako vrednost ostalih ne doseže da se namiri nužni deo.

Smanjenje isporuka naloženih zaveštajnom nasledniku ili isporukoprimcu

Član 55

Zaveštajni naslednik čiji je nasledni deo smanjen zbog dopune nužnog dela može zahtevati srazmerno smanjenje isporuke koja ga tereti ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Isto važi i za isporukoprimca kome je zaveštalac naložio da iz svoje isporuke nešto ispuni.

Redosled vraćanja poklona

Član 56

Pokloni se vraćaju obrnuto redu kojim su činjeni.

Pokloni učinjeni istovremeno vraćaju se srazmerno.

Položaj poklonoprimca koji vraća poklon

Član 57

Poklonoprimac se smatra savesnim držaoцем sve dokle ne sazna za zahtev za vraćanje poklona.

4. Zastarelost prava

Ako je nužni deo obligaciono pravo

Član 58

Ako je nužni deo povređen zaveštanjem, isplata novčane protivvrednosti može se zahtevati u roku od tri godine od dana proglašenja zaveštanja.

Ako je nužni deo povređen i poklonima, dopuna novčane protivvrednosti može se zahtevati u roku od tri godine od smrti ostaviočeve.

Ako je nužni deo stvarno pravo

Član 59

Smanjenje zaveštajnih raspolaganja može se zahtevati u roku od tri godine od dana proglašenja zaveštanja.

Vraćanje poklona može se zahtevati u roku od tri godine od smrti ostaviočeve.

5. Ko može zahtevati nužni deo i nasledivost prava

Član 60

Isplatu novčane protivvrednosti, odnosno smanjenje zaveštajnih raspolaganja i vraćanje poklona mogu zahtevati nužni naslednici.

Ako ostaviočev potomak ili usvojenik koji nije zahtevao nužni deo umre pre isteka roka za postavljanje zahteva, to pravo pripada njegovim naslednicima, u roku od šest meseci od njegove smrti.

6. Razbaštinjenje nužnih naslednika

a) Isključenje nužnih naslednika

Uzroci isključenja

Član 61

Zaveštalac može isključiti iz nasleđa nužnog naslednika koji se povredom neke zakonske ili moralne obaveze teže ogrešio o njega (ako se uvredljivo ili grubo odnosio prema zaveštaocu, ako je umišljajno učinio krivično delo prema zaveštaocu, njegovom detetu, usvojeniku, bračnom drugu ili roditelju, ako se odao neradu i nepoštenom životu).

Isključenje može biti potpuno ili delimično.

Uslovi punovažnosti isključenja

Član 62

Isključenje mora biti učinjeno u obliku potrebnom za zaveštanje.

Isključenje mora biti izraženo na nesumnjiv način, a poželjno je navesti i uzrok isključenja.

Uzrok isključenja mora postojati u vreme ostaviočeve smrti.

Dokazivanje osnovanosti isključenja tereti onog ko se na isključenje poziva.

Posledice isključenja

Član 63

Isključeni gubi nasleđe u meri u kojoj je isključen.

Prava ostalih koji mogu naslediti određuju se kao da je isključeni umro pre ostavioca.

b) Lišenje nužnih naslednika

Član 64

Ako je potomak koji ima pravo na nužni deo prezadužen ili je rasipnik, zaveštalac ga može u celini ili delimično lišiti nužnog dela u korist potomaka lišenog.

Lišenje mora biti učinjeno u obliku potrebnom za zaveštanje.

Član 65

Lišenje je punovažno samo ako u trenutku smrti ostaviočeve lišeni ima maloletno dete ili maloletnog unuka od ranije umrlog deteta.

Isto važi i ako lišeni ima punoletno dete ili punoletnog unuka od ranije umrlog deteta, koji su nesposobni za privređivanje.

IV URAČUNAVANJE POKLONA I ISPORUKA U NASLEDNI DEO

Uračunavanje poklona

Član 66

Zakonskom nasledniku uračunava se u njegov nasledni deo poklon koji je ma na koji način dobio od ostavioca.

Plodovi i druge koristi koje je naslednik od poklonjene stvari ili prava imao do smrti ostaviočeve ne uračunavaju mu se u nasledni deo.

Kada se poklon ne uračunava

Član 67

Poklon se nasledniku ne uračunava u nasledni deo ako je ostavilac u vreme poklona ili docnije, ili u zaveštanju, izjavio da se poklon neće uračunati, ili se iz okolnosti može zaključiti da je to bila namera ostaviočeva.

Time se ne dira u pravila o nužnom delu.

Uračunavanje isporuke

Član 68

Isporuka ostavljena zakonskom nasledniku uračunava se u njegov nasledni deo ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Kako se uračunavaju pokloni i isporuke

Član 69

Pokloni i isporuke uračunavaju se tako što najpre ostali zakonski naslednici dobijaju iz zaostavštine odgovarajuću vrednost, pa se posle toga ostatak deli među naslednicima.

Ako je zaostavština nedovoljna da ostali naslednici dobiju odgovarajuću vrednost, naslednik kome se vrši uračunavanje nije dužan vratiti išta od primljenog.

Time se ne dira u pravila o nužnom delu.

Pravo naslednika koji se odrekao nasleđa

Član 70

Naslednik koji se odrekao nasleđa zadržava poklon samo u granicama u kojima ne dira u nužni deo ostalih naslednika.

Naslednik koji se odrekao nasleđa može zahtevati isporuku samo u granicama u kojima ne dira u nužni deo ostalih naslednika.

Pokloni učinjeni licu umesto koga naslednik dolazi na nasleđe

Član 71

Pokloni učinjeni licu umesto koga naslednik dolazi na nasleđe zbog smrti, odricanja od nasleđa, nedostojnosti, isključenja iz nasleđa ili lišenja nužnog dela uračunavaju se nasledniku u nasledni deo.

Određivanje vrednosti poklona pri uračunavanju

Član 72

Pri uračunavanju poklona ceni se vrednost poklonjene stvari u trenutku uračunavanja, ali prema njenom stanju u vreme kad je poklonjena.

Ako se poklon sastoji u osiguranju

Član 73

Kad se poklon sastoji u osiguranju u korist poklonoprimca, kao vrednost poklona uzima se zbir uplaćenih premija ako je taj zbir manji od osigurane sume.

Ako je zbir uplaćenih premija veći od osigurane sume, kao vrednost poklona uzima se osigurana suma.

Uračunavanje nasledničkog duga

Član 74

Nasledniku se u njegov deo računava ono što je dugovao ostaviocu.

Uobičajeni manji pokloni

Član 75

Uobičajeni manji pokloni nikada se ne računavaju u nasledni deo.

Troškovi izdržavanja naslednika

Član 76

Ono što je utrošeno na izdržavanje i obavezno školovanje naslednika ne računava se u njegov nasledni deo.

Sud odlučuje o tome da li će se izdaci koje je ostavilac učinio za dalje školovanje naslednika računati u njegov nasledni deo i koliko, ceneći naročito vrednost zaostavštine i troškove školovanja i osposobljavanja za samostalan život ostalih naslednika.

Ko može zahtevati računanje

Član 77

Zahtevati da se u nasledni deo jednog naslednika računavaju pokloni i isporuke mogu samo njegovi sanaslednici.

Glava treća

NASLEĐIVANJE NA OSNOVU ZAVEŠTANJA (TESTAMENTA, POSLEDNJE VOLJE)

I ZAVEŠTANJE **Pojam zaveštanja**

Član 78

Zaveštanje je jednostrana, lična i uvek opoziva izjava volje za to sposobnog lica kojom ono raspoređuje svoju imovinu za slučaj smrti, u zakonom određenom obliku.

Zaveštajna (testamentalna) sposobnost

Član 79

Zaveštanje može sačiniti lice koje je navršilo petnaest godina života i sposobno je za rasuđivanje.

Gubitak sposobnosti za rasuđivanje posle sačinjenog zaveštanja

Član 80

Gubitak sposobnosti za rasuđivanje posle sačinjenog zaveštanja ne utiče na njegovu punovažnost.

Izuzetno, kad se bitno izmene prilike koje su u vreme zaveštanja bile zaveštaočeva odlučujuća pobuda, sud može, na zahtev zainteresovanog lica, staviti van snage pojedine odredbe zaveštanja ili celo zaveštanje ako zaveštalac to nije mogao učiniti zbog gubitka sposobnosti za rasuđivanje.

Zahtev se može postaviti u roku od tri godine od dana proglašenja zaveštanja.

Volja za sačinjavanje zaveštanja

Član 81

Zaveštaočeva volja za sačinjavanje zaveštanja mora biti ozbiljna, stvarna i slobodna.

Namera za sačinjavanje zaveštanja

Član 82

Zaveštaočeva namera za sačinjavanje zaveštanja mora biti određena i безусловna.

Oblik zaveštanja

Član 83

Zaveštanje mora biti sačinjeno u obliku i pod uslovima određenim zakonom.

II OBLICI ZAVEŠTANJA

1. Vrste oblika

a) Svojeručno zaveštanje

Član 84

Zaveštalac koji zna da čita i piše može zaveštanje sačiniti tako što će ga svojom rukom napisati i potpisati.

Za punovažnost svojeručnog zaveštanja nije nužno da se u njemu naznači datum kada je sačinjeno, ali je to poželjno.

b) Pismeno zaveštanje pred svedocima

Član 85

Zaveštalac koji zna da čita i piše može zaveštanje sačiniti tako što će pred dva svedoka izjaviti da je već sačinjeno pismeno pročitao, da je to njegova poslednja volja i potom se na pismenu svojeručno potpisati.

Svedoci se istovremeno potpisuju na samom zaveštanju, a poželjno je da se naznači njihovo svojstvo svedoka.

v) Sudsko zaveštanje

Sačinjavanje sudskog zaveštanja

Član 86

Sudsko zaveštanje sačinjava se po pravilima koja važe za sastavljanje isprava ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Sudsko zaveštanje ako je zaveštalac u stanju da ga pročita

Član 87

Zaveštanje može po kazivanju zaveštaoca sačiniti sudija, pošto prethodno utvrdi zaveštaočevo identitet.

Pošto zaveštalac takvo zaveštanje pročita i potpiše, sudija na samom zaveštanju potvrđuje da ga je zaveštalac u njegovom prisustvu pročitao i potpisao.

Sudsko zaveštanje ako zaveštalac nije u stanju da ga pročita

Član 88

Kad zaveštalac nije u stanju da pročita zaveštanje koje mu je sačinio sudija, ovaj ga zaveštaocu čita u prisustvu dva svedoka, pa onda zaveštalac u prisustvu istih svedoka izjavljuje da je to njegovo zaveštanje i potom zaveštanje potpisuje ili stavlja na njega svoj rukoznak.

Svedoci se istovremeno potpisuju na samom zaveštanju.

Sudija je dužan na samom zaveštanju potvrditi da su sve ove radnje učinjene.

Ako je zaveštanje sačinjeno u drugom sudu

Član 89

Kad je zaveštanje sačinjeno u sudu na čijem području zaveštalac nema prebivalište, sud je dužan o tome odmah izvestiti sud na čijem području zaveštalac ima prebivalište.

Predavanje zaveštanja sudu

Član 90

Zaveštalac može svojeručno zaveštanje, pismeno zaveštanje pred svedocima i sudsko zaveštanje poveriti na čuvanje nadležnom sudu u otvorenom ili zatvorenom omotu.

Sud će o prijemu zaveštanja sačiniti zapisnik i zaveštanje staviti u zaseban omot koji će se zapečatiti i čuvati u sudu.

g) Konzularno zaveštanje

Član 91

Zaveštaocu može u inostranstvu zaveštanje sačiniti konzularni predstavnik ili diplomatski predstavnik Savezne Republike Jugoslavije koji obavlja konzularne poslove, po pravilima koja važe za sastavljanje sudskog zaveštanja.

d) Međunarodno zaveštanje

Punovažnost međunarodnog zaveštanja

Član 92

Međunarodno zaveštanje je punovažno bez obzira na mesto gde je sačinjeno i na to gde se nalaze dobra zaveštaočeva, bez obzira na državljanstvo zaveštaoca, na njegovu prebivalište ili boravište, ako je sačinjeno u obliku međunarodnog zaveštanja, u skladu sa odredbama člana 93. do člana 101. ovog zakona.

Ništavost međunarodnog zaveštanja ne utiče na njegovu punovažnost kao zaveštanja druge vrste.

Član 93

Odredbe ovog zakona o međunarodnom zaveštanju ne primenjuju se na oblike zaveštanja koje su u istom pismenu sačinila dva ili više lica.

Oblik međunarodnog zaveštanja

Član 94

Međunarodno zaveštanje mora biti sačinjeno u pismenom obliku, ali ga zaveštalac ne mora svojeručno napisati.

Međunarodno zaveštanje može biti sačinjeno na bilo kom jeziku, rukom ili na neki drugi način.

Nadležnost za sačinjavanje međunarodnog zaveštanja

Član 95

Ovlašćena lica za postupanje pri sačinjavanju međunarodnog zaveštanja su lica određena prema odredbama čl. 87, 88, 91, 108, 109. i 111a ovog zakona.

Izjava zaveštaoca

Član 96

U prisustvu dva svedoka i lica ovlašćenog za sastavljanje međunarodnog zaveštanja, zaveštalac izjavljuje da je sačinjeno pismeno njegovo zaveštanje i da je upoznat s njegovom sadržinom.

Zaveštalac nije dužan da sa sadržinom međunarodnog zaveštanja upozna svedoke, niti ovlašćeno lice.

Potpisivanje međunarodnog zaveštanja

Član 97

U prisustvu svedoka i ovlašćenog lica zaveštalac potpisuje zaveštanje ili, ako ga je prethodno potpisao, priznaje i potvrđuje potpis za svoj.

Ako zaveštalac nije u stanju da potpiše, saopštava razlog ovlašćenom licu, koje to zabeležava na zaveštanju. Zaveštalac može zatražiti da ga drugi, u njegovo ime, potpiše na zaveštanju a ovlašćeno lice će to zabeležiti na zaveštanju.

Svedoci i ovlašćeno lice u prisustvu zaveštaoca stavljaju istovremeno svoje potpise na zaveštanje.

Član 98

Potpisi se moraju staviti na kraju zaveštanja.

Kad se zaveštanje sastoji od više listova, zaveštalac mora da potpiše svaki list ili, ako on nije u stanju da se potpiše, zaveštanje može potpisati drugi u njegovo ime, ili ovlašćeno lice.

Svaki list zaveštanja mora biti obeležen brojem.

Datum sačinjavanja međunarodnog zaveštanja

Član 99

Datum sačinjavanja međunarodnog zaveštanja je datum pod kojim ga je potpisalo ovlašćeno lice.

Ovlašćeno lice taj datum stavlja na kraju zaveštanja.

Tumač pri sačinjavanju međunarodnog zaveštanja

Član 100

Kad je za sačinjavanje međunarodnog zaveštanja potreban tumač, određuje ga ovlašćeno lice.

Tumač mora ispuniti uslove predviđene za svedoke međunarodnog zaveštanja.

Izjava o čuvanju međunarodnog zaveštanja

Član 101

Ako ne postoji obavezan propis o čuvanju zaveštanja, ovlašćeno lice pita zaveštaoca da li želi dati izjavu o čuvanju zaveštanja.

Mesto gde zaveštalac ima nameru da čuva zaveštanje zabeležava se u potvrdi koju izdaje ovlašćeno lice.

Potvrda o međunarodnom zaveštanju

Član 102

Ovlašćeno lice priložiće međunarodnom zaveštanju potvrdu, na obrascu propisanom odgovarajućom međunarodnom konvencijom.

Član 103

Potvrda se sastavlja u dva primerka, od kojih jedan čuva ovlašćeno lice, a drugi predaje zaveštaocu.

Član 104

Potvrda ovlašćenog lica uzima se kao dovoljan dokaz formalne punovažnosti pismena kao međunarodnog zaveštanja, sve dokle se ne dokaže suprotno.

Član 105

Nepostojanje ili nepravilnost potvrde ne utiče na formalnu punovažnost međunarodnog zaveštanja sačinjenog u skladu sa odredbama ovog zakona.

Opoziv međunarodnog zaveštanja

Član 106

Međunarodno zaveštanje se može opozvati isto kao i ostali oblici zaveštanja, prema ovom zakonu.

Tumačenje i primena odredaba o međunarodnom zaveštanju

Član 107

Pri tumačenju i primeni odredaba ovog zakona o međunarodnom zaveštanju vodiće se računa o njegovom međunarodnom obeležju i potrebi njegovog jednoobraznog tumačenja.

d) Brodsko zaveštanje

Član 108

Zaveštaocu može na jugoslovenskom brodu zaveštanje sačiniti zapovednik broda, po pravilima koja važe za sastavljanje sudskog zaveštanja.

Tako sačinjeno zaveštanje prestaje da važi po isteku trideset dana od dana povratka zaveštaoca u Saveznu Republiku Jugoslaviju.

e) Vojno zaveštanje

Član 109

Za vreme mobilizacije ili rata, zaveštanje onom ko je na vojnoj dužnosti može sačiniti komandir čete i drugi starešina njegovog ili višeg ranga, ili neko drugi u prisustvu nekog od tih starešina, kao i svaki starešina odvojenog odreda, a po pravilima koja važe za sačinjavanje sudskog zaveštanja.

Tako sačinjeno zaveštanje prestaje da važi po isteku šezdeset dana od dana završetka rata, a ako je zaveštalac ranije ili docnije demobilisan - po isteku trideset dana od dana demobilisanja.

ž) Usmeno zaveštanje

Član 110

Zaveštalac može poslednju volju usmeno izreći pred tri istovremeno prisutna svedoka ako zbog izuzetnih prilika ne može sačiniti pismeno zaveštanje.

Usmeno zaveštanje prestaje da važi po isteku trideset dana od dana prestanka prilika u kojima je sačinjeno.

Dužnost svedoka usmenog zaveštanja

Član 111

Svedoci pred kojima je zaveštalac usmeno izrekao svoju poslednju volju dužni su da bez odlaganja napismeno sastave zaveštaočevu izjavu i da je što pre predaju sudu, ili da je usmeno ponove pred sudom iznoseći pri tom kada je, gde i u kojim prilikama zaveštalac izrekao svoju poslednju volju.

Izvršenje te dužnosti nije uslov punovažnosti usmenog zaveštanja.

z) Javnobeležničko zaveštanje

Član 111a

Javnobeležničko zaveštanje sačinjava javni beležnik u obliku javnobeležničkog zapisa.

2. Pravila o zaveštajnim svedocima

Ko može biti svedok

Član 112

Zaveštajni svedoci moraju biti pismeni, punoletni i poslovno potpuno sposobni, izuzev kod usmenog zaveštanja, kada svedoci ne moraju biti pismeni.

Svedoci međunarodnog i pismenog zaveštanja pred svedocima moraju znati i jezik na kom zaveštalac izjavljuje da je zaveštanje njegovo, a svedoci usmenog i sudskog zaveštanja moraju znati i jezik na kom je zaveštanje sačinjeno.

Ko ne može biti svedok

Član 113

Ne može biti zaveštajni svedok lice koje je zaveštaocu krvni srodnik u pravoj liniji, pobočni srodnik zaključno sa četvrtim stepenom srodstva, tazbinski srodnik zaključno s drugim stepenom srodstva, srodnik po usvojenju, supružnik, bivši supružnik, vanbračni partner, bivši vanbračni partner, staralac, bivši staralac, štićenik ili bivši štićenik.

To ne važi za usmeno zaveštanje.

III SADRŽINA ZAVEŠTANJA

1. Postavljanje naslednika

Član 114

Zaveštanjem se može postaviti jedan ili više naslednika.

Naslednik na osnovu zaveštanja je onaj kome je zaveštalac ostavio celokupnu imovinu ili deo te imovine određen prema njenoj celini.

Naslednikom se smatra i onaj kome je zaveštanjem ostavljena jedna ili više određenih stvari ili prava ako je zaveštalac hteo da taj bude naslednik.

Određenost naslednika i drugih korisnika

Član 115

Naslednici, isporukoprimci i drugi kojima su ostavljene kakve koristi moraju biti određeni ili određivi.

Odredivi su ako zaveštanje sadrži podatke na osnovu kojih se može utvrditi ko su oni.

Zamena naslednika

Član 116

Zaveštanjem može biti određen onaj kome će pripasti nasledstvo ako postavljeni naslednik ne može ili neće da nasledi.

Isto važi i za isporuku.

2. Ostavljanje isporuke

Član 117

Zaveštanjem može biti ostavljena jedna ili više isporuka.

3. Raspolaganje u dozvoljene svrhe i osnivanje zadužbine

Član 118

Zaveštalac može narediti da se kakva stvar ili pravo, deo imovine ili cela imovine upotrebe u dozvoljene svrhe.

Zaveštalac može narediti osnivanje zadužbine i odrediti sredstva za postizanje njenog cilja.

4. Uslovi i rokovi

Član 119

Zaveštalac može u pojedinim odredbama zaveštanja postaviti uslove i rokove.

a) Uslovi

Kad se uslov smatra nepostojećim

Član 120

Uslovi protivni prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima smatraju se nepostojećim.

Nepostojećim se smatraju i nemogući, nerazumljivi i protivrečni uslovi.

Nepostojećim se smatra i uslov ostvaren pre ostaviočeve smrti ako iz zaveštanja ne sledi da uslov treba ponoviti.

Kad se uslov smatra ostvarenim ili neostvarenim

Član 121

Smatra se da je uslov ostvaren ako njegovo ostvarenje, protivno načelu savesnosti i poštenja, spreči onaj na čiji je teret određen.

Smatra se da uslov nije ostvaren ako njegovo ostvarenje, protivno načelu savesnosti i poštenja, prouzrokuje onaj u čiju je korist određen.

Ako na mesto uslovno postavljenog naslednika dolazi neko drugi

Član 122

Kad na mesto uslovno postavljenog naslednika dolazi ko drugi, smatraće se da ga uslov ne tereti ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Posebna pravila o odložnom uslovu

Član 123

Ostvarenje odložnog uslova nema povratno dejstvo ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Negativan odložni uslov smatra se pozitivnim raskidnim uslovom.

b) Rokovi

Član 124

Rok koji nikada ne može nastupiti ili je neprimereno dug smatra se nepostojećim.

Kad je očigledno da se zaveštalac prevario samo u preračunavanju vremena, dužinu roka određiće sud, prema zaveštaočevoj pravoj nameri.

Istek odložnog roka nema povratno dejstvo ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

v) Ako je naslednik postavljen pod odložnim uslovom ili rokom

Član 125

Ako je naslednik postavljen pod odložnim uslovom ili rokom, zaostavština pripada na uživanje ostaviočevim zakonskim naslednicima ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Ostaviočevi zakonski naslednici tada za ostaviočeve dugove, isporuke i naloge odgovaraju samo stvarima i pravima iz zaostavštine.

Ako se odložni uslov ostvari ili rok istekne

Član 126

Kad se odložni uslov ostvari ili rok istekne, postavljeni naslednik zaostavštinu nasleđuje u svojinu.

Ako se odložni uslov ne ostvari

Član 127

Ako se odložni uslov ne ostvari, zaostavštinu u svojinu nasleđuju ostaviočevi zakonski naslednici ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Isto važi i kad postavljeni naslednik ne doživi ostvarenje odložnog uslova ili istek roka.

g) Ako je naslednik postavljen pod raskidnim uslovom ili rokom

Član 128

Kad je naslednik postavljen pod raskidnim uslovom ili rokom, on ima položaj uživaoca zaostavštine.

Naslednik tada za ostaviočeve dugove, isporuke i naloge odgovara samo stvarima i pravima iz zaostavštine.

Ako se raskidni uslov ostvari ili rok istekne

Član 129

Kad se raskidni uslov ostvari ili rok istekne, zaostavštinu u svojinu nasleđuju ostaviočevi zakonski naslednici ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Ako postavljeni naslednik ne doživi istek raskidnog roka zaostavštinu u svojinu nasleđuju ostaviočevi zakonski naslednici ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Član 130

Onaj ko dolazi na mesto naslednika postavljenog pod raskidnim uslovom ili rokom ne mora doživeti ostvarenje uslova, odnosno istek roka.

Tada njegov nasledni deo nasleđuju njegovi naslednici.

Ako se raskidni uslov ne ostvari

Član 131

Ako se raskidni uslov ne ostvari, postavljeni naslednik nasleđuje zaostavštinu u svojinu.

Ako postavljeni naslednik ne doživi ostvarenje raskidnog uslova, zaostavštinu u svojinu nasleđuju njegovi naslednici.

5. Nalozi

Član 132

Zaveštalac može naložiti nasledniku ili isporukoprimcu da nešto učini ili se uzdrži od nečeg što bi inače bio ovlašćen da učini, ali tako da između obaveznog lica i korisnika naloga ne nastane obligacioni odnos.

Nalozi protivni prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima smatraju se nepostojećim.

Nepostojećim se smatraju i nemogući, nerazumljivi i protivrečni nalozi.

Član 133

Kad zaveštalac propusti da odredi rok za ispunjenje naloga, izvršilac zaveštanja ili lice koje za to ima pravni interes može zahtevati da sud odredi primereni rok ispunjenja.

Ako obavezno lice ne može ili neće da nasledi, nalog tereti onog ko umesto njega dolazi na nasleđe ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Neispunjenje naloga

Član 134

Neispunjenje naloga krivicom obaveznog lica ima dejstvo ostvarenja raskidnog uslova.

Pravo na tužbu za utvrđenje prestanka prava zbog neispunjenja naloga ima izvršilac zaveštanja i lice koje za to ima pravni interes.

6. Tumačenje zaveštanja

Član 135

Određbe zaveštanja treba tumačiti prema pravoj nameri zaveštaočevoj.

Kad se prava namera zaveštaočeva ne može utvrditi, zaveštanje se tumači u smislu koji je povoljniji za zakonske naslednike ili one kojima je zaveštanjem naložena kakva obaveza.

a) Pripadanje nasledstva

Ako je postavljen samo jedan naslednik

Član 136

Kad zaveštalac postavi jednog naslednika a ne odredi njegov nasledni deo, on nasleđuje celokupnu zaostavštinu.

Kad zaveštalac postavi jednog naslednika i odredi njegov nasledni deo (polovina, trećina i slično), ostatak nasleđuju zakonski naslednici.

Ako je postavljeno više naslednika a nisu određeni delovi

Član 137

Kad zaveštalac postavi više naslednika a ne odredi njihove nasledne delove, oni nasleđuju na jednake delove.

Ako je postavljeno više naslednika sa određenim delovima

Član 138

Kad zaveštalac postavi više naslednika i odredi im nasledne delove koji ne iscrpljuju celokupnu zaostavštinu, ostatak nasleđuju zakonski naslednici.

Ako su jedni naslednici postavljeni s delovima, a drugi bez delova

Član 139

Kad zaveštalac postavi naslednike tako da jednima odredi nasledne delove, a drugima ne odredi, oni čiji deo nije određen ostatak zaostavštine nasleđuju na jednake delove.

U slučaju kad ništa ne preostane naslednicima čiji deo nije određen, delovi naslednika sa određenim delom srazmerno se smanjuju sve dokle naslednici s neodređenim delom ne dobiju deo koji je jednak delu naslednika čiji je određeni deo najmanji.

Kad su delovi naslednika sa određenim delovima jednaki, a ništa ne preostane naslednicima čiji delovi nisu određeni, delovi naslednika sa određenim delovima srazmerno se smanjuju sve dokle svi postavljeni naslednici ne dobiju jednake delove.

b) Priraštaj

Član 140

Kad zaveštalac postavi više naslednika, a ne odredi njihove nasledne delove, deo naslednika koji ne može ili neće da nasledi jednako prirasta ostalim postavljenim naslednicima.

Kad zaveštalac postavi naslednike tako da jednima odredi nasledne delove, a drugima ne odredi, deo naslednika koji ne može ili neće da nasledi jednako prirasta samo naslednicima čiji delovi nisu određeni.

Kad zaveštalac postavi naslednike i svima odredi nasledne delove, deo naslednika koji ne može ili neće da nasledi pripada zakonskim naslednicima.

IV ISPORUKA

1. Opšta pravila

Sadržina isporuke

Član 141

Zaveštalac može jednu ili više stvari ili prava ostaviti nekom određenom ili odredivom licu, ili naložiti nasledniku da iz onoga što mu je ostavljeno da neku stvar ili pravo nekom licu, ili mu isplati sumu novca, ili ga oslobodi kakvog duga, ili ga izdržava ili, uopšte u njegovu korist nešto učini ili se uzdrži od kakvog činjenja, ili da nešto trpi.

Takvim se zaveštanjem po pravilu ne postavlja naslednik, već se ono naziva isporukom, lice kome je namenjeno isporukoprimcem, a onaj koga isporuka tereti naziva se dužnikom isporuke.

Podisporuka

Član 142

Isporuka može biti naložena i isporukoprimcu i tada se naziva podisporukom, a lice kome je ostavljena - podisporukoprimcem.

Namirenje poverilaca pre isporukoprimaca

Član 143

Zaveštaočevi poverioci se namiruju pre isporukoprimaca.

Smanjenje isporuka i naloga

Član 144

Naslednik nije dužan ispuniti isporuku ili nalog ako se time dira u njegov nužni deo.

Isto važi i za isporukoprimca ako vrednost podisporuke ili naloga koje treba da ispuni premaša vrednost njemu ostavljene isporuke.

U tim slučajevima sve isporuke i nalozi smanjuju se u istoj srazmeri ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Ko su dužnici isporuke

Član 145

Isporukoprimac može isporuku zahtevati od onog kome je njeno ispunjenje naloženo.

Kad je ispunjenje naloženo nekolicini, svako odgovara srazmerno delu zaostavštine koji dobija ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Kad zaveštalac propusti da odredi ko je dužnik isporuke, ispunjenje tereti sve zakonske i zaveštajne naslednike, srazmerno njihovim naslednim delovima.

Pravo isporukoprimca ako dužnik isporuke ne nasledi

Član 146

Isporukoprimac može isporuku zahtevati i ako dužnik isporuke ne može ili neće da nasledi.

Tada isporuka tereti onog ko umesto dužnika isporuke dolazi na nasleđe ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Odgovornost isporukoprimca za dugove zaveštaoca

Član 147

Isporukoprimac ne odgovara za dugove zaveštaoca.

Zaveštalac može narediti da isporukoprimac odgovara za sve ili neke njegove dugove, u granicama vrednosti isporuke.

Kada isporuka pada

Član 148

Isporuka pada ako isporukoprimac umre pre zaveštaoca, ili se odrekne isporuke, ili je nedostojan.

Tada predmet isporuke ostaje onom ko je bio dužan da je ispuni ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Član 149

Isporuka pada i ako zaveštalac otuđi ili potroši individualno određeni predmet isporuke ili taj predmet inače prestane da postoji za života zaveštaočevog.

Isporuka pada i ako posle smrti zaveštaoca njeno ispunjenje postane nemoguće zbog događaja za koje dužnik isporuke ne odgovara.

2. Posebne vrste isporuke

Isporuka ostavljena zaveštaočevom poveriocu

Član 150

Kad zaveštalac isporuku ostavi svom poveriocu, on ima pravo da pored isporuke traži i ispunjenje potraživanja ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Kad zaveštalac svom poveriocu ostavi stvar koju mu je dugovao, on stvar može zahtevati kao isporukoprimac ili kao ostaviočev poverilac.

Isporuka ostavljena zaveštaočevom dužniku

Član 151

Isporuka ostavljena zaveštaočevom dužniku ima dejstvo otpuštanja duga ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Isporuka zaveštaočevog potraživanja

Član 152

Kad je predmet isporuke zaveštaočevo potraživanje, dužnik isporuke je obavezan da ga ustupi isporukoprimcu.

Isporuka stvari određenih po rodu

Član 153

Kad su predmet isporuke stvari određene po rodu, a nije određena njihova količina, tada sve te stvari koje se zateknu u zaostavštini pripadaju isporukoprimcu ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Kad su predmet isporuke stvari određene po rodu, a nema ih u zaostavštini, dužnik isporuke je obavezan da ih pribavi i preda isporukoprimcu.

Isporuka pada ako su predmet isporuke stvari određene po rodu, a nema ih u zaostavštini, niti je njihova količina određena ili odrediva.

3. Zastarelost isporuke

Član 154

Pravo da se zahteva isporuka zastareva za jednu godinu od dana kada je isporukoprimac saznao za to pravo i bio ovlašćen da traži isporuku.

V NEVAŽNOST ZAVEŠTANJA

1. Ništavost zaveštanja

Ništavost zaveštanja zbog povrede prinudnih propisa, javnog poretka ili dobrih običaja

Član 155

Zaveštanje je ništavo ako je njegova sadržina protivna prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima.

Ništavost zaveštanja zbog zaveštajne nesposobnosti

Član 156

Ništavo je zaveštanje lica koje nije navršilo petnaest godina života i lica koje je zbog nesposobnosti za rasuđivanje potpuno lišeno poslovne sposobnosti.

Ništavost falsifikovanog zaveštanja

Član 157

Falsifikovano zaveštanje je ništavo.

Delimična ništavost zaveštanja

Član 158

Ništavost neke odredbe zaveštanja ne povlači ništavost i samog zaveštanja ako ono može opstati bez ništave odredbe ili ako ta odredba nije bila odlučujuća pobuda zbog koje je zaveštanje sačinjeno.

Član 159

Ništava je odredba zaveštanja kojom zaveštalac određuje naslednika svom nasledniku ili isporukoprimcu.

Ništava je odredba zaveštanja kojom zaveštalac svom nasledniku ili isporukoprimcu zabranjuje da otuđi stvar ili pravo koje mu je ostavio.

Ništava je odredba zaveštanja kojom se zabranjuje ili ograničava deoba nasledstva.

Član 160

Ništave su one odredbe sudskog, konzularnog, međunarodnog, brodskog, vojnog i javnobeležničkog zaveštanja kojima se nešto ostavlja sudiji, javnom beležniku odnosno ovlašćenom licu, kao i bračnim drugovima, precima, potomcima i braći i sestrama tih lica.

Ništave su one odredbe pismenog zaveštanja pred svedocima, sudskog, konzularnog, međunarodnog, brodskog, vojnog i javnobeležničkog zaveštanja kojima se nešto ostavlja zaveštajnim svedocima, kao i bračnim drugovima, precima, potomcima i braći i sestrama svedoka.

Ništave su one odredbe usmenog zaveštanja kojima se nešto ostavlja zaveštajnim svedocima, njihovim bračnim drugovima, precima, potomcima i srođnicima u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva zaključno, kao i bračnim drugovima svih tih lica.

Isticanje ništavosti

Član 161

Na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozvati svako zainteresovano lice.

Neograničeno isticanje ništavosti

Član 162

Pravo na isticanje ništavosti ne gasi se.

Time se ne dira u pravila o održaju, sticanju od nevlasnika i zastarelosti potraživanja.

Posledice ništavosti zaveštanja

Član 163

Ništavo zaveštanje smatra se zaveštanjem koje nikada nije ni bilo sačinjeno.

2. Rušljivost zaveštanja

Kada je zaveštanje rušljivo

Član 164

Zaveštanje je rušljivo ako ga je sačinio onaj ko nije imao zaveštajnu sposobnost, ako je u vreme zaveštanja bilo mana zaveštaočeve volje i ako pri sačinjavanju zaveštanja nisu poštovani oblik i uslovi određeni zakonom.

Pravo na isticanje rušljivosti gasi se istekom zakonom određenog roka.

Ko može zahtevati poništaj zaveštanja zbog rušljivosti

Član 165

Poništaj zaveštanja zbog rušljivosti može zahtevati samo lice koje za to ima pravni interes.

Rušljivost zaveštanja zbog zaveštajne nesposobnosti

Član 166

Rušljivo je zaveštanje lica koje je u trenutku njegovog sačinjavanja bilo nesposobno za rasuđivanje.

Rušljivost zaveštanja zbog mana zaveštaočeve volje

Član 167

Rušljivo je zaveštanje sačinjeno pod uticajem prinude, pretnje i prevare ili u zabludi o činjenicama koje su zaveštaoca pobudile da sačini zaveštanje.

Rušljivost odredaba zaveštanja koje su sačinjene pod uticajem prinude, pretnje i prevare ili su sačinjene u zabludi ne povlači rušljivost preostalog dela zaveštanja ako ono može opstati bez rušljive odredbe ili ako ta odredba nije bila odlučujuća pobuda zbog koje je zaveštanje sačinjeno.

Rušljivost zaveštanja zbog povrede oblika zaveštanja

Član 168

Rušljivo je zaveštanje koje nije sačinjeno u obliku i pod uslovima određenim zakonom.

Rok za poništaj zaveštanja zbog zaveštajne nesposobnosti i mana volje

Član 169

Poništaj zaveštanja rušljivog zbog zaveštajne nesposobnosti i mana zaveštaočeve volje može se zahtevati u roku od jedne godine od dana saznanja za postojanje uzroka rušljivosti, a najkasnije u roku od deset godina od dana proglašenja zaveštanja.

Rok od jedne godine ne može početi da teče pre proglašenja zaveštanja.

Poništaj zaveštanja prema nesavesnom licu može se zahtevati u roku od dvadeset godina od dana proglašenja zaveštanja.

Rok za poništaj zaveštanja zbog povrede oblika

Član 170

Poništaj zaveštanja rušljivog zbog povrede oblika i nepoštovanja uslova određenih zakonom može se zahtevati u roku od jedne godine od dana saznanja za zaveštanje, a najkasnije u roku od deset godina od dana proglašenja zaveštanja.

Rok od jedne godine ne može početi da teče pre proglašenja zaveštanja.

VI DOKAZIVANJE UNIŠTENOG, IZGUBLJENOG ILI SKRIVENOG ZAVEŠTANJA

Član 171

Zaveštanje koje je uništeno, izgubljeno ili skriveno posle smrti zaveštaočeve, ili pre njegove smrti ali bez njegovog znanja i volje, proizvodi dejstvo punovažnog zaveštanja ako zainteresovano lice dokaže da je zaveštanje postojalo, da je uništeno, izgubljeno ili skriveno, da je bilo sačinjeno u obliku propisanom zakonom i ako dokaže sadržinu zaveštanja.

VII IZVRŠIOCI ZAVEŠTANJA

Određivanje izvršioca zaveštanja

Član 172

U zaveštanju može biti određen jedan ili više izvršilaca zaveštanja.

Izvršilac zaveštanja može biti svako ko je poslovno potpuno sposoban.

Izvršilac zaveštanja ne mora se primiti te dužnosti.

Kad zaveštanjem nije određen izvršilac ili je određen a ne primi se dužnosti, izvršioca može postaviti sud, ako nađe da je to neophodno, a naročito ako je zaveštalac odredio naloge, uslove ili rokove.

Dužnosti izvršioca zaveštanja

Član 173

Kad zaveštalac nije što drugo odredio, dužnost je izvršioca zaveštanja naročito da se stara o čuvanju zaostavštine, da njome upravlja, da se stara o isplati dugova i isporuka i uopšte da se stara da zaveštanje bude izvršeno onako kako je zaveštalac hteo.

Ako ima više izvršilaca, oni zajedno vrše poverene im dužnosti ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Polaganje računa i nagrada izvršiocu

Član 174

Izvršilac zaveštanja dužan je položiti sudu račun o svom radu.

Izvršilac zaveštanja ima pravo na naknadu troškova i nagradu za svoj trud koje mu se isplaćuju na teret zaostavštine, prema odluci suda.

Opoziv izvršioca zaveštanja

Član 175

Sud može, na predlog ili po službenoj dužnosti, opozvati izvršioca zaveštanja ako njegov rad nije u skladu s voljom zaveštaočevom ili sa zakonom.

VIII OPOZIV ZAVEŠTANJA

Pojam opoziva

Član 176

Zaveštalac uvek može u celini ili delimično opozvati zaveštanje.

Zaveštanje se opoziva izjavom datom u bilo kom obliku u kome se može i sačiniti.

Zaveštalac može pismeno zaveštanje opozvati i uništenjem pismena.

Odnos ranijeg i docnijeg zaveštanja

Član 177

Kad se docnijim zaveštanjem izričito ne opozove ranije, odredbe ranijeg zaveštanja ostaju na snazi ako nisu suprotne odredbama docnijeg.

Ako zaveštalac uništi docnije zaveštanje, na snazi je ranije zaveštanje ako iz okolnosti ne proizlazi što drugo.

Raspolaganje individualno određenom stvari ili pravom

Član 178

Zaveštaočevo raspolaganje individualno određenom zaveštalom stvari ili pravom ima dejstvo opoziva zaveštanja te stvari ili prava.

Glava četvrta

UGOVORI U NASLEDNOM PRAVU

I UGOVOR O NASLEĐIVANJU I UGOVOR O BUDUĆEM NASLEDSTVU ILI ISPORUCI

Ništavost ugovora o nasleđivanju

Član 179

Ništav je ugovor kojim neko svoju imovinu ili njen deo ostavlja u nasleđe svom saugovoraču ili nekom trećem.

Ništavost ugovora o budućem nasleđstvu ili isporuci

Član 180

Ništav je ugovor kojim neko otuđuje nasleđstvo kome se nada, kao i svaki ugovor o nasleđstvu nekog trećeg ko je živ.

Ništav je ugovor o isporuci ili drugoj koristi kojima se jedan ugovornik nada iz nasleđstva koje nije otvoreno.

Ništavost ugovora o sadržini zaveštanja

Član 181

Ništav je ugovor kojim se zaveštalac obavezuje da unese ili ne unese kakvu odredbu u zaveštanje ili da kakvu odredbu iz svog zaveštanja opozove ili ne opozove.

II UGOVOR O USTUPANJU I RASPODELI IMOVINE ZA ŽIVOTA

Član 182

Predak može ugovorom svojim potomcima ustupiti i razdeliti imovinu.

Uslovi punovažnosti ugovora

Član 183

Ugovor je punovažan samo ako su se sa ustupanjem i raspodelom saglasili svi ustupiočevi potomci koji će po zakonu biti pozvani da ga naslede.

Ako neki potomak nije dao saglasnost za ustupanje i raspodelu imovine, može je dati naknadno.

Ugovor je punovažan i ako potomak koji nije dao saglasnost, umre pre ustupioaca ili se odrekne nasleđa ili je nedostojan a ne ostavi potomstvo.

Oblik

Član 184

Ugovor mora biti zaključen u obliku javnobeležnički potvrđene (solemnizovane) isprave.

Prilikom potvrđivanja (solemnizacije) ugovora javni beležnik je dužan da ugovornike naročito upozori na to da ustupljena imovina ne ulazi u ustupiočevu zaostavštinu i da se njome ne mogu namiriti njegovi nužni naslednici, o čemu stavlja napomenu u klauzuli o potvrđivanju.

U suprotnom, ugovor je ništav.

Predmet ugovora

Član 185

Ugovor može obuhvatiti samo ustupiočevu imovinu koja postoji u času ustupanja i raspodele, u celini ili delimično.

Ništava je odredba ugovora koja predviđa raspodelu dobara koja će se zateći u ustupiočevoj zaostavštini.

Ustupljena imovina ne ulazi u zaostavštinu

Član 186

Kad predak umre, njegovu zaostavštinu čine dobra koja nisu obuhvaćena ugovorom o ustupanju i raspodeli, kao i dobra koja je naknadno stekao.

Kad se ustupljeni delovi smatraju kao poklon

Član 187

Kad se sa ustupanjem i raspodelom nije saglasio neki od potomaka koji je postao naslednik, delovi imovine koji su ustupljeni ostalim naslednicima smatraju se kao poklon.

Zadržavanje raznih prava

Član 188

Pri ustupanju i raspodeli, ustupilac može za sebe ili svog bračnog druga, ili za oboje, ili za kog drugog zadržati pravo uživanja na svim ili nekim ustupljenim dobrima, može ugovoriti doživotnu rentu u stvarima ili novcu, doživotno izdržavanje ili kakvu drugu naknadu.

Kad su uživanje ili doživotna renta ugovoreni za ustupioca i njegovog bračnog druga zajedno, pa jedno od njih umre, uživanje ili renta pripadaju u celini drugome do njegove smrti ako što drugo nije ugovoreno ili ako što drugo ne proizlazi iz okolnosti.

Pravo ustupiočevog bračnog druga

Član 189

Ustupilac može ugovorom obuhvatiti i svog bračnog druga, ako se bračni drug saglasi, i tada on ima isti položaj kao i ustupiočevi potomci.

Kad bračni drug nije obuhvaćen ustupanjem i raspodelom, njegovo pravo na nužni deo ostaje nedirnuto, a delovi ustupiočeve imovine koji su razdeljeni njegovim potomcima smatraju se kao poklon.

U svakom slučaju, ugovor između potomaka ostaje na snazi.

Dugovi ustupiočevi i pobijanje ustupanja

Član 190

Potomci između kojih je ustupilac razdelio svoju imovinu ne odgovaraju za njegove dugove ako šta drugo nije ugovoreno.

Ustupiočevi poverioci mogu ugovor pobijati pod uslovima za pobijanje besplatnih raspolaganja.

Obaveza jemstva

Član 191

Obaveza jemstva koja posle deobe nastaje među sanaslednicima, nastaje i među potomcima i posle ustupanja i raspodele.

Opoziv

Član 192

Ustupilac može zahtevati da mu potomak vrati sve što je primio ako je potomak pokazao grubu neblagodarnost prema njemu.

Isto pravo ima ustupilac i ako potomak njemu ili kome drugome ne daje izdržavanje određeno ugovorom o ustupanju i raspodeli, ili ne namiri ustupiočeve dugove.

U drugim slučajevima neizvršenja tereta određenih ugovorom o ustupanju i raspodeli, sud, vodeći računa o važnosti tereta za ustupioaca i drugim okolnostima, odlučuje da li ustupilac ima pravo na vraćanje datih dobara, ili pravo da traži prinudno izvršenje tereta.

Pravo potomka posle opoziva

Član 193

Potomak koji je vratio primljeno može posle smrti ustupiočeve zahtevati nužni deo.

Pri utvrđivanju njegovog nužnog dela delovi imovine koje je ostavilac ustupio ostalim potomcima i bračnom drugu smatraće se kao poklon.

III UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

Pojam ugovora

Član 194

Ugovorom o doživotnom izdržavanju obavezuje se primalac izdržavanja da se posle njegove smrti na davaoca izdržavanja prenese svojina tačno određenih stvari ili kakva druga prava, a davalac izdržavanja se obavezuje da ga, kao naknadu za to, izdržava i da se brine o njemu do kraja njegovog života i da ga posle smrti sahrani.

Primalac izdržavanja ugovorom može obuhvatiti samo stvari ili prava postojeća u trenutku zaključenja ugovora.

Ako što drugo nije ugovoreno, obaveza izdržavanja naročito obuhvata obezbeđivanje stanovanja, hrane, odeće i obuće, odgovarajuću negu u bolesti i starosti, troškove lečenja i davanja za svakodnevne uobičajene potrebe.

Oblik

Član 195

Ugovor o doživotnom izdržavanju mora biti zaključen u obliku javnobeležnički potvrđene (solemnizovane) isprave.

Prilikom potvrđivanja (solemnizacije) ugovora javni beležnik je dužan da ugovornike naročito upozori na to da imovina koja je predmet ugovora ne ulazi u zaostavštinu primaoca izdržavanja i da se njome ne mogu namiriti njegovi nužni naslednici, o čemu stavlja napomenu u klauzuli o potvrđivanju.

U suprotnom, ugovor je ništav.

Poseban slučaj ništavosti ugovora

Član 196

Ništav je ugovor u kome je davalac izdržavanja fizičko ili pravno lice koje se u okviru svog zanimanja, odnosno delatnosti i stara o primaocu izdržavanja (medicinsko osoblje, bolnice, različite agencije i slično), ako prethodno za ugovor nije dobijena saglasnost nadležnog organa starateljstva.

Doživotno izdržavanje više lica

Član 197

Kad je doživotno izdržavanje ugovoreno za dvoje ili više lica, svako od njih ima zasebno pravo na određena davanja i činjenja.

Doživotno izdržavanje u korist trećeg lica

Član 198

Kad je doživotno izdržavanje ugovoreno u korist trećeg lica, davalac izdržavanja stiče svojinu na predmetima ugovora u trenutku smrti njegovog saugovarača ako ugovorom nije određeno da svojina prelazi u trenutku smrti trećeg lica.

Obaveza izdržavanja traje do smrti trećeg lica.

Obezbeđivanje prava iz ugovora

Član 199

Davalac izdržavanja može svoje pravo iz ugovora obezbediti upisom u javnoj knjizi.

Isto pravo posle smrti saugovarača davaoca izdržavanja ima i treće lice u čiju je korist izdržavanje ugovoreno.

Neprenosivost prava

Član 200

Potraživanja primaoca izdržavanja ne mogu se preneti na drugoga.

Raskid ugovora zbog poremećenih odnosa

Član 201

Ako se međusobni odnosi ugovornika iz bilo kog uzroka toliko poremete da postanu nepodnošljivi, svako od njih može zahtevati da sud raskine ugovor.

Kad sud izrekne raskid, primalac izdržavanja je dužan dati naknadu za primljena davanja i usluge.

Ako je do raskida došlo zbog krivice jedne strane, druga strana ima pravo na pravičnu naknadu.

Kad je doživotno izdržavanje ugovoreno u korist trećeg lica, raskid ugovora posle smrti saugovarača davaoca izdržavanja može zahtevati i lice u čiju je korist izdržavanje ugovoreno.

Raskid ugovora zbog promenjenih okolnosti

Član 202

Ako se posle zaključenja ugovora okolnosti toliko promene da njegovo ispunjenje postane znatno otežano, sud može, na zahtev jedne ili druge ugovornice, njihove odnose iznova urediti ili raskinuti.

Sud može pravo primaoca izdržavanja preinačiti u doživotnu rentu ako se saglase ugovornice.

Kad je doživotno izdržavanje ugovoreno u korist trećeg lica, raskid ugovora posle smrti saugovarača davaoca izdržavanja može zahtevati i lice u čiju je korist izdržavanje ugovoreno.

Pravo zakonskih naslednika primaoca izdržavanja

Član 203

Na zahtev zakonskih naslednika primaoca izdržavanja, sud može poništiti ugovor o doživotnom izdržavanju ako zbog bolesti ili starosti primaoca izdržavanja ugovor nije predstavljao nikakvu neizvesnost za davaoca izdržavanja.

Zakonski naslednici mogu poništaj ugovora zahtevati u roku od jedne godine od dana saznanja za ugovor, a najkasnije u roku od tri godine od dana smrti primaoočeve.

Rok od jedne godine ne može početi da teče pre smrti primaoočeve.

Smrt davaoca izdržavanja

Član 204

Posle smrti davaoca izdržavanja njegove obaveze prelaze na njegovog bračnog druga i potomke koji su pozvani na nasleđe, ako pristanu.

Ako oni ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju, ugovor se raskida a oni ne mogu zahtevati naknadu za ranije dato izdržavanje.

Član 205

Ako bračni drug i potomci davaoca izdržavanja nisu u stanju da preuzmu ugovorne obaveze, mogu zahtevati naknadu od primaoca izdržavanja.

Sud će tu naknadu odrediti po slobodnoj oceni ceneći imovno stanje primaoca izdržavanja i onih koji su bili ovlašćeni na produženje ugovora.

Glava peta PRELAZAK ZAOSTAVŠTINE NA NASLEDNIKE

I OTVARANJE NASLEĐA Smrt i proglašenje lica za umrlo

Član 206

Smrću čovekovom otvara se njegovo nasleđe.

Isto dejstvo ima i proglašenje lica za umrlo.

Kada se otvara nasleđe lica proglašenog za umrlo i početak toka rokova

Član 207

Danom otvaranja nasleđa lica koje je proglašeno za umrlo smatra se dan koji je u rešenju o proglašenju lica za umrlo označen kao dan smrti, a ako to u rešenju nije označeno, danom otvaranja nasleđa smatra se prvi dan po isteku zakonom određenih rokova.

Rokovi koji po ovom zakonu počinju da teku od dana otvaranja nasleđa teku od dana pravnosnažnosti rešenja o proglašenju lica za umrlo.

Postupak sa zaostavštinom ako su naslednici nepoznati

Član 208

Kad nije poznato ima li naslednika, sud će oglasom pozvati lica koja polažu pravo na nasleđe da se prijave sudu u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa.

Oglas će se istaći na oglasnoj tabli suda, objaviti u "Službenom listu Savezne Republike Jugoslavije", "Službenom glasniku Republike Srbije", a, po potrebi, i na drugi način.

Ako ima nagoveštaja da je prebivalište ili boravište naslednika u inostranstvu, oglas će se objaviti i u odgovarajućem inostranom sredstvu javnog obaveštavanja.

Član 209

Kad se po isteku roka od jedne godine od dana najkasnije objavljenog oglasa ne prijavi nijedan naslednik, sud će doneti rešenje kojim zaostavštinu predaje na uživanje Republici Srbiji.

Republika Srbija stiče svojinu na predatim stvarima u roku od tri godine za pokretne, a deset godina za nepokretne stvari, počev od otvaranja nasleđa.

Staralac zaostavštine

Član 210

Ako nije poznato ima li naslednika, ili je njihovo prebivalište ili boravište nepoznato, kao i u drugim slučajevima kad je to potrebno, sud će postaviti privremenog staraoca zaostavštine.

Sud može privremenog staraoca zaostavštine postaviti i na zahtev ostaviočevih poverilaca, isporukoprimaca ili korisnika naloga.

O postavljanju privremenog staraoca sud će obavestiti organ starateljstva, koji može postaviti drugog staraoca.

Član 211

Privremeni staralac zaostavštine je ovlašćen da u ime naslednika tuži i bude tužen, da naplaćuje potraživanja, isplaćuje dugove i isporuke i uopšte da zastupa naslednike.

II STICANJE ZAOSTAVŠTINE

1. Prelazak zaostavštine na naslednike

Član 212

Zaostavština prelazi po sili zakona na ostaviočeve naslednike u trenutku njegove smrti.

Istovremeno naslednici stiču i pravo na odricanje od nasleđa.

a) Odricanje od nasleđa

Član 213

Naslednik se može odreći nasleđa izjavom pred sudom do okončanja prvostepenog postupka za raspravljanje zaostavštine.

Naslednik se može odreći nasleđa samo u svoje ime.

Smatra se da naslednik koji se odrekao nasleđa nikada nije ni bio naslednik.

Priroda izjave o odricanju i njen poništaj

Član 214

Ako je izjava o odricanju od nasleđa data pod uslovom ili rokom, smatraće se izjavom koja ne proizvodi pravno dejstvo.

Odricanje od nasleđa ne može biti delimično.

Izjava o odricanju od nasleđa neopoziva je.

Naslednik koji se odrekao nasleđa može zahtevati poništaj izjave o odricanju ako je ona posledica prinude, pretnje, prevare ili zablude.

Nasleđivanje prava na odricanje od nasleđa

Član 215

Kad naslednik umre pre okončanja prvostepenog postupka za raspravljanje zaostavštine a ne odrekne se nasleđa, pravo odricanja prelazi na njegove naslednike.

Odricanje u korist određenog naslednika

Član 216

Odricanje u korist određenog naslednika smatra se izjavom o prijemu nasleđa uz istovremeno ustupanje naslednog dela.

Po prijemu ustupljenog dela na odnose između ustupioca i prijemnika primenjuju se pravila o poklonu.

Ko se ne može odreći nasleđa

Član 217

Nasleđa se ne može odreći naslednik koji se izričito ili prećutno primio nasleđa.

Odricanje od nasleđa koje nije otvoreno

Član 218

Odricanje od nasleđa koje nije otvoreno ništavo je.

b) Prijem nasleđa

Prećutni prijem nasleđa

Član 219

Ako se do okončanja prvostepenog postupka za raspravljanje zaostavštine naslednik ne odrekne nasleđa, smatraće se da se nasleđa primio.

Smatraće se da se primio nasleđa i naslednik koji je raspolagao celom zaostavštinom ili njenim delom.

Mere koje jedan naslednik preduzme samo radi očuvanja zaostavštine i mere tekućeg upravljanja ne smatraju se prijemom nasleđa.

Ako je data izjava o prijemu nasleđa

Član 220

Ako je izjava o prijemu nasleđa data pod uslovom ili rokom, smatraće se da uslov ili rok ne postoje.

Prijem nasleđa ne može biti delimičan.

Izjava o prijemu nasleđa neopoziva je.

Naslednik koji se primio nasleđa može zahtevati poništaj izjave o prijemu ako je ona posledica prinude, pretnje, prevare ili zablude.

2. Nezastarivost prava na zahtevanje zaostavštine

Član 221

Pravo naslednika da zahteva zaostavštinu ne zastareva.

Time se ne dira u pravila o održaju, sticanju od nevlasnika i zastarelosti potraživanja.

III ODGOVORNOST NASLEDNIKA ZA DUGOVE OSTAVIOČEVE Obim naslednikove odgovornosti za dugove

Član 222

Naslednik odgovara za ostaviočeve dugove do visine vrednosti nasleđene imovine.

Član 223

Naslednik koji se odrekao nasleđa ne odgovara za ostaviočeve dugove.

Odgovornost sanaslednika

Član 224

Sanaslednici solidarno odgovaraju za ostaviočeve dugove, svaki do visine vrednosti svog naslednog dela, bez obzira na to da li je izvršena deoba nasledstva.

Dugovi se među sanaslednicima dele srazmerno njihovim naslednim delovima ako iz zaveštanja ne sledi što drugo.

Odvajanje zaostavštine

Član 225

Poverioci ostaviočevi mogu u roku od tri meseca od dana otvaranja nasleđa zahtevati da se zaostavština odvoji od imovine naslednika.

U tom slučaju naslednik ne može raspolagati stvarima i pravima iz zaostavštine sve dokle se ne naplate poverioci koji su odvajanje zahtevali, a ako je tim stvarima i pravima do odvajanja raspolagao, ta raspolaganja ostaju punovažna.

Član 226

Poverioci naslednikovi ne mogu se namiriti iz odvojene zaostavštine sve dokle se ne namire ostaviočevi poverioci koji su zahtevali odvajanje.

Član 227

Poverioci ostaviočevi koji su zahtevali odvajanje mogu svoja potraživanja naplatiti samo iz zaostavštine.

Odvojenoj zaostavštini sud može postaviti staraoca.

IV DEOBA NASLEDSTVA Pravo na deobu

Član 228

Deobu nasledstva može zahtevati svaki naslednik u svako doba, osim u nevreme.

To pravo ne može zastareti.

Ugovor kojim se naslednik odriče prava da zahteva deobu ništav je.

Naslednička zajednica

Član 229

Do deobe naslednici zajednički upravljaju i raspoložu nasledstvom.

Kad nema izvršioca zaveštanja a naslednici se ne slože o upravljanju nasledstvom, sud će, na zahtev nekog od njih, postaviti upravitelja koji će za sve njih upravljati nasledstvom, ili će svakom nasledniku odrediti deo nasledstva kojim će on upravljati.

Za upravitelja sud može postaviti i nekog od naslednika.

Član 230

Upravitelj može sa odobrenjem suda raspolagati stvarima i pravima iz zaostavštine ako je to potrebno radi isplate troškova ili otklanjanja kakve štete.

Ustupanje naslednog dela pre deobe

Član 231

Svaki naslednik može pre deobe svoj nasledni deo, potpuno ili delimično, preneti samo na sanaslednika.

Ugovor o prenosu naslednog dela mora biti zaključen u obliku javnobeležnički potvrđene (solemnizovane) isprave.

Ugovor naslednika o ustupanju naslednog dela sa onim ko nije naslednik samo obavezuje naslednika da, po izvršenoj deobi, preda svoj deo saugovaraču, čime saugovarač do deobe ne dobija nikakvo drugo pravo.

Pravo naslednika koji je živeo ili privređivao u zajednici sa ostaviocem

Član 232

Na zahtev naslednika koji je živeo ili privređivao u zajednici sa ostaviocem, sud može, ako to iziskuje opravdana potreba, odlučiti da mu se ostave pojedine stvari ili grupe stvari ili prava koje bi pripale u deo ostalim naslednicima, a da im on vrednost tih stvari ili prava isplati u novcu o roku koji sud prema okolnostima odredi.

Za tako određeni iznos ti naslednici imaju do isplate zakonsku zalogu na delovima zaostavštine dodeljenim nasledniku koji je dužan da im izvrši isplatu.

Ako im isplata ne bude izvršena o roku, oni mogu zahtevati isplatu potraživanja ili predaju stvari koje bi im inače pripale na ime naslednog dela.

Član 233

Kad u zaostavštini ima poljoprivrednog zemljišta, sud je dužan na pravo iz prethodnog člana upozoriti poljoprivrednika koji je živeo ili privređivao u zajednici sa ostaviocem.

Deoba predmeta domaćinstva

Član 234

Predmeti domaćinstva veće vrednosti koji služe svakodnevnim potrebama ostaviočevog bračnog druga i naslednika koji je s ostaviocem živeo u istom domaćinstvu ostaviće mu se na njegov zahtev, a njihova će se vrednost uračunati u deo tog naslednika.

Ako vrednost tih predmeta premaši vrednost naslednog dela, naslednik kome su predmeti ostavljeni isplatiće tu razliku ostalim naslednicima u novcu, o roku koji sud prema okolnostima odredi.

Obaveza zaštite među naslednicima posle deobe

Član 235

Svakom nasledniku ostali naslednici odgovaraju po samom zakonu ako mu neko treći, pozivajući se na pravo zasnovano pre deobe, oduzme stvar koja je stavljena u njegov nasledni deo, ili inače smanji njegovo pravo.

Oni jemče i za to da stvari stavljene u njegov deo nemaju skrivenih nedostataka.

Naslednici jemče za postojanje i naplativost ostaviočevog potraživanja koje je stavljeno u deo jednog naslednika - do iznosa koji mu je stavljen u deo.

U svim slučajevima jemstva po ovom članu svaki naslednik jemči i duguje naknadu srazmerno svom naslednom delu.

Član 236

Obaveza jemstva za postojanje i naplativost potraživanja traje tri godine po završenoj deobi, a za potraživanja koja dospevaju posle deobe - tri godine posle dospelosti obaveze.

Glava šesta PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE Član 237

Nasleđa otvorena pre stupanja na snagu ovog zakona raspraviće se po propisima koji su važili do dana njegovog stupanja na snagu.

Na zaveštanja, ugovore o doživotnom izdržavanju i ugovore o ustupanju i raspodeli imovine za života, koji su sačinjeni do dana stupanja na snagu ovog zakona, primeniće se propisi koji su važili u vreme njihovog sačinjavanja.

Član 238

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Zakon o nasleđivanju ("Službeni glasnik SRS", br. 52/74, 1/80 i 25/82);
- 2) članovi 127, 176. i 181. Zakona o vanparničnom postupku ("Službeni glasnik SRS", br. 25/82 i 48/88);
- 3) stav 2. člana 85. Zakona o braku i porodičnim odnosima ("Službeni glasnik SRS", br. 22/80 i 11/88 i "Službeni glasnik RS", br. 22/93, 25/93 i 35/94).

Član 239

Ovaj zakon stupa na snagu po proteku šest meseci od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni član Zakona o izmenama i dopunama
Zakona o nasleđivanju

("Sl. glasnik RS", br. 6/2015)

Član 8

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".